

Mama gaat naar school

Studeren en moederschap: een pittige combinatie. Zwangere studenten en studerende moeders vallen bij bosjes uit. Het *Onderwijsblad* nam een kijkje bij een moederklas van Roc Mondriaan.

Als het aan de Sociaal-Economische Raad ligt, krijgen jonge ouders – moeders én vaders – recht op zes weken ouderschapsverlof met 100 procent doorbetaling van het salaris. En het vaderschapsverlof wordt vanaf 2019 uitgebreid van twee naar vijf dagen.

Terwijl er steeds betere regelingen komen voor jonge ouders, moeten jonge moeders die een beroepsopleiding volgen, zichzelf maar zien te redden. Behalve op Roc Mondriaan, waar twee moederklassen zijn. Niet verwonderlijk dat jonge (aanstaande) moeders die nog een opleiding willen afronden van heinde en verre naar Den Haag komen. Net als bij een werkgever krijgen ze daar zestien weken verlof. De begin- en einddata (van zes tot vier weken voor de bevalling tot tien à twaalf weken na de bevalling) worden contractueel vastgelegd. Examenonderdelen en stages worden opgeschort tot na het verlof.

De School voor Dienstverlening heeft sinds 2010 moederklassen voor studenten zorg & welzijn op niveau-2. Op dit moment zijn er eerste- en tweedejaars klassen. De School voor Administratie biedt sinds vorig jaar een moederklas waarin niveau-1 en -2 bij elkaar zitten. En ook op andere opleidingen binnen Mondriaan wordt rekening gehouden met zieke kinderen en helpt de school om stages te vinden die samengaan met het moederschap.

Het programma begint 's morgens pas om negen uur,

zodat moeders eerst hun kind naar opvang of school kunnen brengen. De school houdt het lijntje stevig vast: er is dagelijks contact met alle studenten, ook de afwezigen. “Als de groep dat aankan, gaan we sneller door de stof heen en bieden we meer verdieping”, vertelt Marije Zweerts de Jong-Mostert, intern zorgspecialist van de School voor Dienstverlening. Zo blijft er extra tijd over voor onderwerpen als budgetbeheer, het opbouwen van een nuttig netwerk en ondersteuning van elkaar. Al bij de intake bespreekt de zorgspecialist met de student of zij steun heeft van een partner en desgewenst verwijst zij haar naar hulpverlening buiten de school. Zweerts de Jong denkt mee over kinderopvang en wijst de moeder op regelingen zoals de éénouderkorting op schoolgeld en extra studiefinanciering.

ZWAAR

De school is blij dat Wanita (27) weer terug is. De moeder van twee (5 en 7 jaar): “Ik was vroeger heel koppig. Toen ik achttien was, liep ik van huis weg.” Tijdens haar eerste zwangerschap haalde ze haar diploma op niveau-1. Daarna stopte ze; haar toenmalige partner vond scholing niet nodig. Dank-

zij de begeleiding van Humanitas en een bewindvoerder die helpt met haar schulden, heeft ze haar evenwicht hervonden. Nu haar jongste kind ook op school zit, heeft ze alle tijd om te leren. “Mijn toekomst is ook belangrijk. Als ik m’n diploma op niveau-2 heb, gaat een jobcoach me helpen met werk zoeken. Ik wil met kinderen werken of receptionist worden.”

“Vorming helpt deze doelgroep om zich staande te houden in een ingewikkelde samenleving”, zegt Zweerts de Jong. De training ‘Girls talk’, bijvoorbeeld,

richt zich op onderwerpen als anticonceptie, partnerkeuze en grenzen stellen. Regelmatig komen er gasten van buiten. Vandaag is dat de jongerenwerker Ouafa (21), een oud-student die in haar Mondriaanperiode de landelijke eretitel van Uitblinker verwierf. Ouafa geeft een workshop over vrije partnerkeuze. De groep praat geanimeerd over barrières als leeftijdsverschil en verschillende geloven. Een van de studenten vertelt dat haar schoonmoeder

haar alleen kon accepteren als ze moslim werd. Dat heeft ze gedaan. “In mijn hart zou ik nooit mijn geloof veranderen. Maar toch heb ik dit echt voor mezelf gedaan, omdat ik bij mijn man wilde blijven.” Fatma Suslu, docent en counselor bij de moederklas van de School voor Administratie, kwam tot nieuwe inzichten door haar masterstudie Special Educational Needs. “Ik ging beseffen dat we veel meer rekening moeten houden met de ►

Zorgspecialist Marije Zweerts de Jong-Mostert denkt mee over kinderopvang en wijst moeders op regelingen zoals de éénouderkorting op schoolgeld en extra studiefinanciering.

ZWANGERSCHAPSVERLOF

Zwangere studenten en studerende moeders vallen bij bosjes uit. Op het mbo vertrekt de helft zonder diploma, op het hbo en de universiteit zelfs twee derde. Veel opleidingsinstituten doen nu nog bar weinig voor deze doelgroep, maar als het goed is, gaat dat veranderen, in ieder geval in het mbo. Onderwijsminister Ingrid van Engelshoven komt volgend voorjaar met een wetsvoorstel voor invoering van een zwangerschapsverlof in het mbo. Momenteel verschillen de regelingen per roc en vaak gelden ze niet roc-breed. Albeda Zorg & Welzijn (Rotterdam) biedt zestien weken zwangerschapsverlof. Desgewenst krijgen studenten thuisopdrachten. Moeders mogen 's morgens later starten en krijgen hulp bij het regelen van kinderopvang. Eventueel kunnen ze stage lopen binnen de school of bij een wijkleerbedrijf. Zadkine (Rotterdam) heeft op niveau-1 een moederklas. Het Roc van Amsterdam heeft wel roc-breed rechten vastgelegd. Moeders krijgen zestien weken verlof en extra ondersteuning. Studenten en personeel delen de kolfruimtes. Daar bovenop doen sommige colleges van het Roc van Amsterdam meer. Het College West Zorg & Welzijn legt extra afspraken over bijvoorbeeld maatwerk vast in een protocol.

achtergrond van leerlingen. Vroeger riep ik hen ter verantwoording als ze niet kwamen opdagen en kon ik wel eens boos worden om ongewenst gedrag. Met coachende begeleiding, weet ik nu, bouw je vertrouwen op en dan komt er veel meer uit studenten.”

Suslu: “Veel studenten zijn aanvankelijk passief en nemen onbewust een slachtofferrol aan. Ik ga nu met ze in gesprek over waarom ze hier zitten en wie de verantwoordelijkheid heeft voor hun opleiding. Soms worden ze dan boos, maar gaandeweg waarderen ze dat. Ik stimuleer ze om te denken in mogelijkheden. Daar gaan ze ook elkaar in steunen. Ik ben trots op mijn klas.”

Het begint allemaal met houden van je doelgroep, zegt ze. “Ik kijk naar hun positieve kanten en dat voelen ze. Door deze andere benadering sta ik nu ook veel relaxter in mijn werk.” De directeur van haar School voor Administratie, Jelle Marchand, steunt haar aanpak. “Veel van deze moeders hebben geen partner, geen geld en

weinig perspectieven. Een startkwalificatie kan helpen om die cirkel te doorbreken, maar dat kan niet met een standaard aanpak. We proberen zoveel mogelijk barrières weg te nemen. We leren mensen om zelf verantwoordelijkheid te nemen en richten ons op talenten in plaats van problemen.”

Suslu's studenten hebben verslag gedaan van hun stages en nu willen ze best even vertellen hoe ze moederschap en school combineren. “Mijn kind is negen, dus ik heb al meer tijd”, vertelt een moeder. Trots: “Hij ruimt zijn eigen kamer op en smeert al jaren zijn eigen brood. Als ik ziek ben zegt hij: Ga maar lekker liggen, mama.” Een ander: “Zonder zwangerschapsverlof zou ik deze opleiding niet kunnen doen.” Andere moeders knikken. Opvoeden en studeren is zwaar. Wat doet hen volhouden? Een moeder: “Zonder diploma ben je nergens.” Anderen: “Ik wil ze meer geven straks.” En: “Je doet dit voor je kinderen. Je moet niet thuiszitten met een uitkering, want dan denken zij dat dat normaal is.” ■

‘VEEL VAN DEZE MOEDERS HEBBEN GEEN PARTNER, GEEN GELD EN WEINIG PERSPECTIEVEN’

Fatma Suslu, docent en counselor bij de moederklas van de School voor Administratie: "Veel studenten zijn aanvankelijk passief en nemen onbewust een slachtofferrol aan."

De directeur van de School voor Administratie, Jelle Marchand: "We proberen zoveel mogelijk barrières weg te nemen. We leren mensen om zelf verantwoordelijkheid te nemen."

■■■■

'JE MOET NIET THUISZITTEN MET EEN UITKERING, WANT DAN DENKEN JE KINDEREN DAT DAT NORMAAL IS'

'MOEDERS HEBBEN RECHT OP SCHOLING'

Het is een misverstand dat zwangere studenten allemaal tienermoeders zijn met ongeplande zwangerschappen en veel andere problemen, zegt Annemieke de Jong, oprichter van de Stichting Steunpunt Studerende Moeders. "Net als het beeld dat zwangere studenten in het hoger onderwijs zichzelf wel redden." Uit een onderzoek van de Vrije Universiteit blijkt dat juist daar de uitval het hoogst is: twee derde van de (aanstaande) moeders stopt voortijdig met de opleiding.

Ervaringsdeskundige De Jong lobbyt al meer dan tien jaar voor betere onderwijsvoorzieningen voor moeders. Ze dacht mee over de invulling van het zwangerschapsverlof en werkt aan een handleiding voor de invoering hiervan. Volgens het VU-onderzoek is de afwezigheid van specifieke regelgeving vermoedelijk strijdig met het discriminatieverbod. De Jong pleit dan ook voor structurele voorzieningen voor moeders die hun studie willen voltooien. "En dat hoeft echt niet altijd geld te kosten. Stel bijvoorbeeld de bestaan-

de kolfruimtes voor personeel ook open voor studenten."

De Jong noemt de moederklassen van Mondriaan 'een stap in de goede richting'. "Maar ik vind het jammer dat Mondriaan de moederklassen niet instellingsbreed doorvoert en dat de rechten van moeders niet in het onderwijsexamenreglement zijn vastgelegd. Volgens mij hebben studenten geen behoefte aan opvoedondersteuning en dergelijke, maar aan concrete voorzieningen en praktische informatie, bijvoorbeeld over hoe je met kind rondkomt van de studiebeurs."

"Mensen zeggen: Je hebt zelf voor een kind gekozen, dus los het zelf maar op. Maar deze studenten hebben net zo goed recht op onderwijs. En omdat hun situatie anders is, heb je daar als school rekening mee te houden." De Jong moest destijds alles zelf uitzoeken. "Er was niks geregeld en ik stuitte op allerlei vormen van onbegrip, ook bij docenten. Dat draagt niet bepaald bij aan je doorzettingsvermogen om de opleiding af te maken."